

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

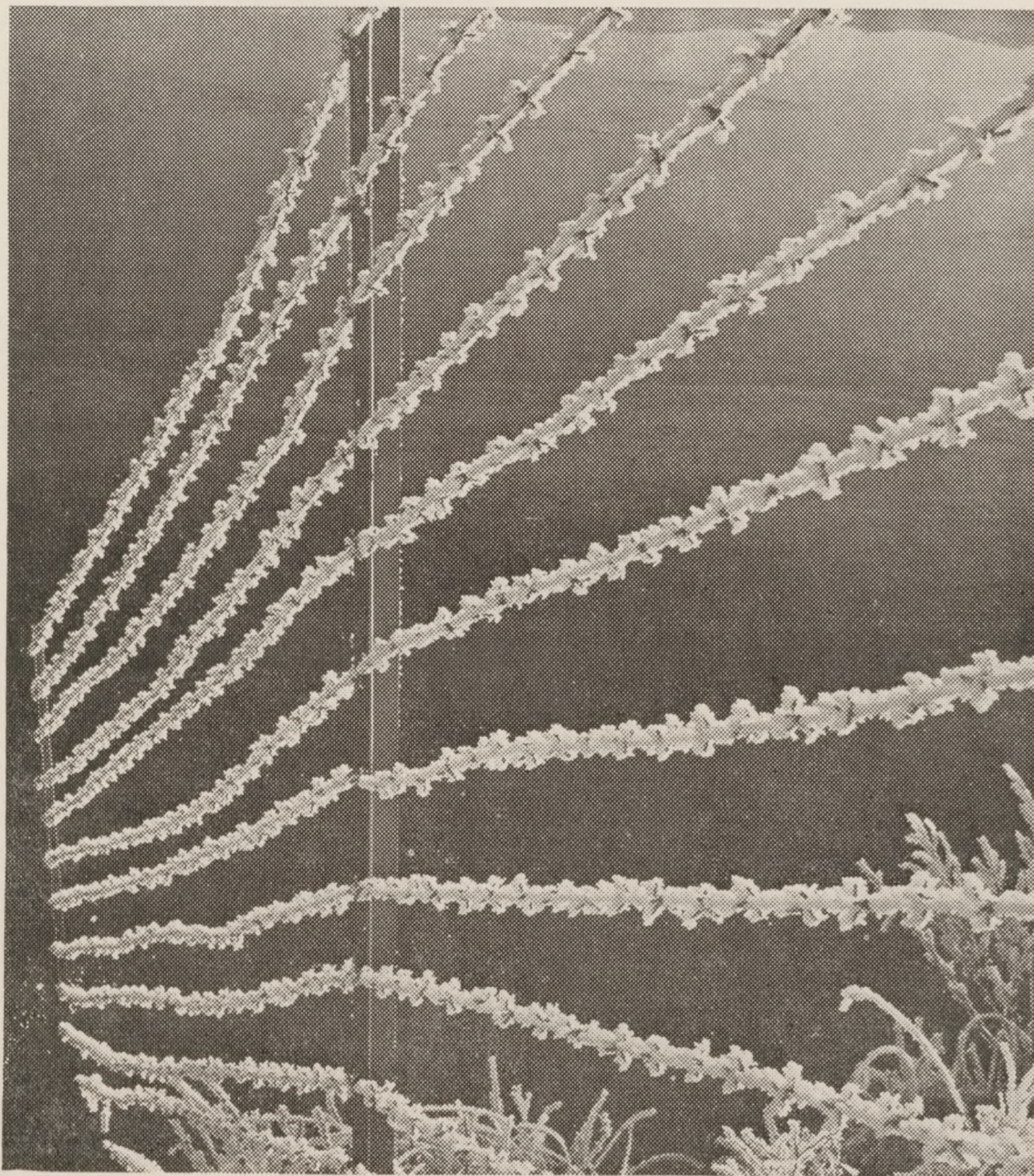
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Den 9. april 1940 betød for det fredelige Danmark, at nu fik begrebet pigtråd en helt ny betydning. Vi kendte det i vinterens sne- og rimfrostdage som på dette billede, men under den nazistiske okkupation måtte godt 6000 danskere slæbe sig gennem en grå hverdag, skilt fra hjem, slægt og venner og for manges vedkommende skilt fra det land, de havde kæmpet for.

CARL B. CHRISTIANSEN
& CO. A/S
LANDLYSTVEJ 38
TLF. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir
Slibebånd og
sliberondeller
til alle formål.

HOLBÆK JERNSTØBERI

SPAREKASSEN FOR NYBORG
OG OMEGN

NYKØBING SJ.
TRÆLASTHANDEL
v/ POUL CHRISTENSEN

K. RASMUSSEN
CIGARHANDLER
MØLLERGADE 10 — SVENDBORG

HANSEN & CO. A/S
DET GAMLE VINFIRMA
ANNO 1880
SVENDBORG

SPARE- OG LAANEKASSEN
I MARSTAL

BAAGØE & RIBER

AKTIESELSKAB

SVENDBORG

MIDTFYNS JERNSTØBERI
RINGE

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.
(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Ejderkasernen, Rendsborg, Vesttyskland.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh. Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Skoleinspektør Johs Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. T.A.G. 328.

Den øvrige bestyrelse:

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtassevej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag.
Paul Holt, Aarhus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Aarhus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorfs-
lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Aarhus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8,
Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Aarhus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Aarhus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade
20, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Side-
allé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.

Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Taga 328. (træffes bedst 17,30-18,30)

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup
Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

INDHOLD

Side

25-årsdagen	39
9. april, oplevet i Harzen	40
K.H.s Feriehjem	40
9. april, oplevet i Sønderjylland	41
En fredelig tilværelse helt ændret	43
Ønske om forbedring af loven	44
Gestapofangerne	45
Neuengammefangerne	45
Hende derhjemme IX	47
4.-5. maj 1965	50
Dagbogsbreve	51

25-års-dagen

De kom til os om natten. Uden krigserklæring faldt de ind over vort land, og vi havde dog en ikke-angrebspagt med dem.

Det var vel på grund af en dårlig samvittighed — eller på grund af manglende samvittighed — og anstændighedsfølelse, at de i nattens mulm og mørke listede sig ind på vor grænse for at kunne foretage en overrumpling.

★ Jeg sad i en kælder i en kz-lejr. Vi var nogle hundreder, der skulle skrælle kartofler, ikke til os selv, men til de „elskede“ grønklædte SS'er. Prøvede en fange at smugle en kartoffel ud af kælderen til brug for sig selv, blev han pryglet som straf.

Mange havde i årevis siddet og skrællet kartofler i kælderen på disse betingelser, og da jeg kom her ene dansker, ville de gerne høre noget fra Danmark, og jeg fortalte dem naturligvis indigneret om nazi-overfaldet på Danmark og glemte ikke at tilføje: — Og vi havde dog en ikke-angrebspagt med dem.

Da lo de hånligt og sagde:

— Ja, når man er så dum, at man stoler på en overenskomst med nazisterne, fortjener man heller ikke bedre.

★ Vi skal næppe vente medfølelse eller forståelse for vor indignation over traktatbruddet den 9. april.

Vi må nok bruge argumentet på hjemmebane, men vi kan vel lære af historien, at man nok aldrig i forholdet til andre lande skal støtte os for meget på vor soleklare ret, men at være så stærke, at vi kan klare vore egne situationer, om det bliver nødvendigt.

★ For alle vi danskere fulgte efter den 9. april 5 lange år, hvor vi aldrig oplevede én dag, hvor vi var rigtig glade.

Vi lærte dog at holde af vort land, af vore landsmænd og af vort sprog.

Unge og ældre blev nationale. Ja, nogle er lidt flove over i dag at tænke på, at de engang stod på Fælleden i København eller i grusgraven i Aalborg eller et tredje eller fjerde sted og sang nationale sange i timevis.

Man kunne lide det dengang, og alle fandt en trøst i at være med.

Og mange republikanere blev kongetro og sang med glæde og begejstring om en konge, der rider i sol og i læst igennem sit arvede rige.

★ Mon ikke vi kan sige med fuld sandhed, at den 9. april blev en smertensdag for de 98 pct. af danskerne.

Mon ikke vi kan fortsætte med at fastslå, at den 9. april 1940 stadig er en smertensdag for den største del af befolkningen.

Ingen af os kan lide denne dag.

Mon der også er et klart flertal i dag, der erkender, at vi stort set ikke dengang havde anden mulighed end at yde en symbolsk modstand og derefter kapitulere.

★ Mange har haft lejlighed til for eks. i Polen at se, hvad det kostede som uforberedte til en moderne krig at skulle føre en militærkamp mod den bande, der på det tidspunkt havde verdens mest velrustede tropper — og de havde mange af dem.

4 millioner mod 100 millioner. Det ville være en kamp mellem 4, der har stenslynger, og 100, der har moderne våben. Eller sagt på en anden måde: 1 med stenslynge i kamp mod 25 med moderne våben. Det er ikke kamp. Det er slagting.

9. april oplevet i Horsens

Formanden for Kammeraternes Hjælpefond, konsul Kaj V. Dahl beretter om den harme, okkupanterne mødte i Horsens.

I anledning af 25-årsdagen for den tyske voldsmagts besættelse af Danmark har redaktøren bedt mig skrive en artikel til bladet om mine indtryk af dagen og dens betydning for mig og for det danske folk.

I Horsens var vi jo lige straks i nogen afstand fra begivenhedernes centrum. Det første, vi mærkede dertil, var det store opbud af flyvemaskiner, der i formiddagstimerne overfløj byen. Hvad det betød, vidste vi ikke, og da rygterne begyndte at svirre, havde man grund til at tro på deres virkelighed. Men efterhånden modtog vi jo det ene eksemplar efter det andet af det „oprob“, som nedkastedes fra maskinerne. Overfaldet var altså en kendsgerning. Forbitrelse er et svagt udtryk for den følelse, der greb os, da meddelelserne om den fejhed, der prægede det tyske overfald, strømmede ind.

Harmen bredte sig

Overfaldet på København, nedskydningen af flyvemaskiner og ødelæggelsen af flyvepladser. Så fulgte meddelelsen om snigmordet på 3 danske gendarmere ved Padborg og nedskydningen af de danske

Skal man fælde en dom, der har med retfærdighed at gøre, må dommen ikke rettes mod selve dagen, men mod de 25 år, der ligger forud.

★ Vi stod ene mod de mange den 9. april.

Derfor har det store flertal draget den konsekvens af dagen, at man har sagt: Aldrig mere en 9. april.

Vi har søgt venner i fredstid. Vi står ikke i dag ene overfor en evt. okkupant.

Det er dyrt at være med i dette selskab, men man har en vis pligt til at spørge, om det ikke ville være dyrere ikke at være med.

At stå alene, det ved vi hvad koster, og der er jo ingen dansksindet mand eller kvinde, der ønsker os engang til i samme situation som for 25 år siden.

F-k.

soldater, der i Sønderjylland havde taget kampen op mod de fremrykkende fjender.

Harmen mod de politikere, der opgav kampen og udleverede land og folk til fjendens forgodtbefindende, og ikke mindst, da det rygtedes, at den såkaldte „ansvarlige“ regering var advaret om, hvad der forestod, men havde ladet hånt om advarslerne, at man havde besluttet ikke at kæmpe, men alligevel ofrede soldaterne i Sønderjylland og andet steds. Det var jo ikke politikerne selv eller deres sønner, der satte livet til i åben mark for at redde Danmarks ære.

Ved middagstid rykkede tyskerne ind i Horsens. De fleste kørte straks videre mod nord. Nogle få blev i byen, og officererne indlogerede sig på Jørgensens Hotel.

Selvfølge var der hjemlige nazister, der straks begyndte fraterniseringen, men som helhed var befolkningen præget af vrede og forbitrelse. På Sønderbro langede en arbejdsklædt mand et pigebarn, der vinkede til tyskerne, en lussing, så hun trimlede; det turde være symptomatisk for stemningen.

For mig selv og mine venner bundfældede der sig den 9. april og i dagene derefter had og foragt for det folk, som æreløst brød alle løfter og forpligtelser mod et lille folk, som aldrig havde gjort det fortræd, selvom det heller aldrig havde haft sympati for det og allermindst da havde sluttet op om Hitler og hans bandit-styre. Ikke mindst hans forhold til jøderne, og den umenneskelighed og forløjethed, der havde præget det, havde bidraget til at fjerne ethvert spor af sympati for tyskerne fra de største kredse i det danske folk.

„Gangsterbyen“ viste den kolde skulder

Da chocket efterhånden fortog sig, gik man målbevidst ind i den begyndende modstandskamp, der fandt støtte fra kirke og skole såvel som fra byens lægestab. Der var vel ikke mange steder i landet, hvor tyskerne mødte en koldere skulder end i Horsens, „gangsterbyen“, som tyskerne kaldte byen.

Men dertil kom, at da voldsmagten efterhånden lod hånt om alle internationale vedtægter og forpligtelser, da deres fejge myrderier og jødeforfølgelser tog fart, vågnede der en fælleskabsfølelse i alle kredse af befolkningen, der slog bro over alle skel, politiske, kirkelige som sociale. Modstandskampen blev ikke bare nogle enkeltes sag, det blev en folkesag. Der blev kun ét skel tilbage, skellet mellem forræderne og de danske.

Det var for så vidt en lykkelig tid, meget havde set bedre ud i Danmark i dag, om den samhørighed, der prægede os i modstandstiden, havde fået lov at vare. Det var denne fællesfront, ikke mindst præget af Danmarks ungdom, der omsider slog grunden væk under samarbejds-politikerne, så at modstanden til slut blev en folkesag, støttet af især de yngre politikere på Christiansborg.

Horsens, den 1. marts 1965.

KAJ DAHL.

KH's FERIEHJEM

Der skal søges nu om tildeling af huset til sommer

Tidligere fanger fra danske fængsler, interneringslejre og tyske kz-lejre, der er taget på grund af indsats i frihedskampen, kan søge tildeling af Kammeraternes Hjælpefonds dejlige feriehus ved Kegnæs, syd for Sønderborg.

Man kan læse om feriehjemmet og stedet i en udførlig, illustreret artikel, vi bragte i dobbeltnummeret for 25. august 1964.

Man kan bo der med hele familien. Huset er veludstyret med senge, dyner, tæpper, køkkenudstyr, el-køleskab og havemøbler. Man laver selv mad, men får huset uden vederlag. Huset er grundmuret og har stråtag.

Man bedes skrive med det samme og ønske tid. Adressen er: Kammeraternes Hjælpefond, St. Kannikestræde 10, K.

MØDE I BESTYRELSEN

Kammeraternes Hjælpefond holder iøvrigt bestyrelsesmøde lørdag den 1. maj. Det var planlagt, at mødet skulle holdes i København, men det er nu henlagt til Horsens, hvorimod datoen er uændret.

9. april oplevet i Sønderjylland

Oberst Kjeldsen, Odense, gjorde i den bevægede tid omkring 9. april 1940 tjeneste som Søgård-kommandantens adjutant. Han giver en levende skildring af det, der skete, og kommer også ind på det, der ikke måtte ske.

I 1933 blev jeg kommanderet til Sønderborg som lærer på sergentskolen, og dermed var jeg blevet grænsesoldat.

Grænselandet, i hvilket jeg tjente i 16 år, kom til at betyde umådelig meget, ikke alene for mig, men også for min familie. Vi blev grebet af „grænsestemningen“, af brydningen mellem to nationer, to kulturer og ikke mindst mellem to opfattelser af livsform og menneskeværd.

Netop i det år, jeg begyndte min tilværelse som grænsofficer, var det ved at blive klart for alverden, at en skæbnesvanger udvikling var i gang i Tyskland, en udvikling, der i høj grad prægede livet også på vor side af grænsen.

Den dansk-tyske grænse var ejheller dengang noget jerntæppe. Hverken natur, sindelag, sprog eller race markerer noget grænseskel. Kun nogle bomme og malede pæle markerer, hvor skellet ligger. Sådan er den „grønne grænse“.

En eksplosion måtte komme

Begivenhederne i Tyskland i årene 1933/39 gjorde det mere og mere klart, at en eksplosion måtte komme, hvilket jo også blev tilfældet den 1/9 1939.

I 1938 blev Fodfolkspionerkommandoet oprettet, og dets 2. bataillon fik fast garnison på den nyindrettede kaserne „Søgård“, ca. 10 km n. f. grænsen. Samtidig blev jeg ansat som adjutant for oberstløjtnant P. F. L. B. Hintz, der blev chef for bataillon og kommandant på „Søgård“.

Som adjutant på „Søgård“ var det min tjenstlige pligt nøje at følge med i udviklingen også s. f. grænsen.

Umiddelbart efter årsskiftet 1939/40 tydede de oplysninger, der kom over grænsen, på, at noget var i gære; noget, der også kunne komme til at berøre Danmark.

Den plads i „PIGTRAAD“, der er overladt mig til denne lille artikel, tillader mig ikke at komme nærmere ind på de politiske og militære forhold, som jo

er velkendt, og ejheller på en mere udførlig redegørelse for kampene i Sønderjylland den 9. april. Den mig stillede opgave er begrænset til at fortælle lidt om, hvordan jeg personlig oplevede dagen.

Vigtig melding den 5. april

På „Søgård“ var vi i begyndelsen af april forberedt på, at en tysk indrykning over grænsen ville finde sted i nærmeste fremtid. Visse rygter, der verserede i det tyske mindretal sammenholdt med rygter sydfra, pegede her hen imod. I denne forbindelse skal mindes om, at grænsen var åben for enhver form for trafik. Eksportbilerne kørte daglig frem og tilbage, og vi kunne, når det passede os, sende kvikke folk på cykel ned over grænsen for „at snuse“. Og det gjorde vi.

Fredag den 5. april meldte en af vore folk, at en højere stab var indkvarteret på et nærmere betegnet hotel i Neumünster, og at der fredag formiddag tilsyneladende havde fundet befalingsudgivelse sted. Meddelelsen var så kvik, at han kunne oplyse, at der efter antal og art af be-

falingsmodtagere tilsyneladende var tale om en panserbrigade.

Dette var en meget vigtig oplysning for os. En panserbrigade så tæt op mod vor grænse kunne kun betyde et nært forestående angreb på Danmark. Meldinger om troppesamlinger og indladning af krigsmateriel i nordtyske havne bekræftede antagelsen om, at større militære operationer var nært forestående.

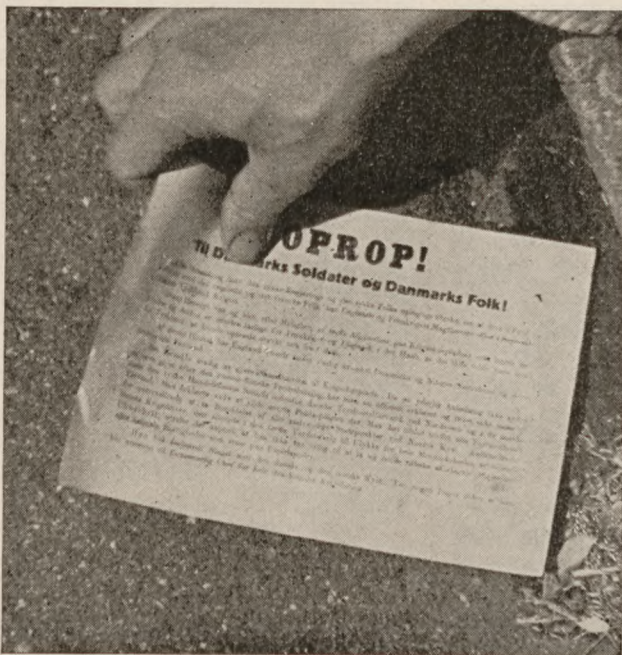
Mandag formiddag den 8. april sad jeg på mit kontor og kikkede på dagens post. Det bankede på døren, og kaptajn A. Malling Jakobsen, grænsegendarmen, trådte ind. Hans ærinde var at få en „skydedag“ for gendarmerne på vore skydebaner. Gendarmerne var dengang udrustet og uddannet som let fodfolk, og de havde en meget væsentlig opgave i vort beredskabs- og alarmeringssystem.

Under samtalen siger gendarmrikaptajnen:

„Jeg har forresten her en melding fra en af vore venner, som lige kom over grænsen.“

Meldingen gik ud på, at en meget lang motorkolonne var på vej fra Rendsburg mod Flensburg.

Jeg var på baggrund af de oplysninger, vi allerede havde, klar over situationens alvor og kørte straks til Aabenraa, hvor jeg vidste, at jeg kunne træffe ritmester H. Lunding fra hærens efterrettingssektion.

Nazi-troppersnes
OPROP
den 9. april

Søgårdsstyrken i alarmberedskab

Ritmesteren og jeg var, situationen taget i betragtning, enige om, at nu var turen kommet til Danmark, og at et tysk angreb på Danmark var umiddelbart forestående.

Jeg kørte hjem til „Søgård“, og da kommandanten, oberstløjtnant Hintz, var på ridetur, satte jeg på eget initiativ Søgårdsstyrken i alarmberedskab.

Styrken, vi havde til at dække vor del af grænsen, 35 km, var foruden vort panserværnskompagni 4. bataillon fra Odense.

Vor ordre gik kort ud på at kæmpe uanset styrkeforholdene.

I løbet af eftermiddagen og aftenen rykkede den tyske panserkolonne helt frem til grænsen. Vi havde stadig kontakt med den, takket være den åbne grænse.

Tiden blev fra vor side udnyttet til forberedelse, men en anmodning om at måtte rykke ud og grave m. v. blev til vor bestyrtelse afslået. Vi måtte ikke forlade kvartererne. Vore rekognoscerede stillinger lå 4—5 km syd for „Søgård“, således at det måtte blive et kapløb mellem de motoriserede tyske styrke og vore enheder om, hvem der nåede disse stillinger først.

Gendarmerne måtte ikke bruge deres våben

Vor situation blev yderligere meget forringet som følge af en ordre fra ministeriet om, at grænsegendarmerne ikke måtte bruge deres våben i tilfælde af tysk grænseoverskridelse. Dermed var de forposter, vi regnede med i planen, sat ud af spillet.

Jeg var natten til den 9. april vagthavende officer.

Kl. 0350 meldtes, at tyskerne nu lå fremme ved alle grænseovergangene.

Kl. 0410 foretager kaptajn Malling Jakobsen en rutinemæssig kontroloprøring. Kort efter, at forbindelsen er klar, udbryder han pludselig: „De er her . . .“, men så afbrydes forbindelsen. På en omgående tilbageringning erklærer centralen, at telefonledningerne nede ved grænsen må være klippet over.

Nu gjaldt det minutter. Inden jeg løb ind til kommandanten med meldingen, sendte jeg de ventende alarmordnansere afsted med ordre om udrykning.

Under en samtale nogle dage senere mellem kammeraterne talte vi om, hvilke

øjeblikke vi hver især fandt, var de mest dramatiske den 9. april om morgenen. Hver havde sit eksempel.

For mit vedkommende var det udrykningen. Ville vore folk komme ned i stillingerne, inden tyskerne nåede frem? Jeg stod og lyttede i den stille morgen. Nu synger nimbusserne mellem søerne. Nu smelder de over viadukten. Og nu forsvinder deres sang over Lundtoftbjerg. Endnu ingen skydning. De har nået det.

I henhold til planerne skulle bataillonnens stab danne stab for garnisonskommandanten i Sønderborg, der skulle lede kampen i hele grænseområdet. Staben skulle formeres i Sdr. Hostrup, ca. 6 km n. f. „Søgård“, hvorfor vi straks kørte derop.

I første omgang valgte vi et hus ved en korsvej lige ud til hovedvejen, bl. a. fordi dette tilhørte en liniemester, hvis telefon vi vidste var velbetjent. Liniemesteren, Th. Christiansen, der var en god dansk mand, lukkede op for os, og jeg fik telefonen flyttet hen i vinduet, så jeg kunne betjene den udefra og samtidig være orienteret om, hvad der skete. Vi fik hurtigt kontakt, såvel til divisionen som til grænsegarnisonerne.

Medens vi stod der på vejen, så vi de tyske eskadriller af tunge fly, der langs østkysten gik mod nord, og enkelte lette maskiner komme jagende op langs hovedvejen. Et par af jagerne skilte sig ud og foretog et dykangreb på os med maskingeværer. Vi var dækkede af huset, så det blev kun til huller i vejbanen. Kort efter hørte vi en voldsom skydning fra sydlig retning og genkendte vore små kanoners bjæffen. Vore drenge var i kamp.

Jeg meldte herom til Sønderborg, som samtidig meddelte, at grænsekommandoet ikke blev opstillet, og at Søgårdsstyrken skulle gå kæmpende mod nord.

Vi kørte derefter nordpå, men gjorde holdt ved Stubbæk Skov ca. 4 km fremme for at få hold på styrken. Panserværnsdivisionen, der kom tilbage fra kampen syd for „Søgård“, blev beordret til sydkant Aabenraa for at dække vor tilbagegang hertil. En cyklistdeling af 4. bataillon, der havde sluttet sig til os, blev sat i stilling.

Medens vi stod på vejen, så jeg et maskingevær gå i stilling ca. 400 m syd for os. Jeg tog ingen notits heraf, idet jeg var af den formening, at det var styrker af 4. bataillon. Jeg blev dog hurtigt revet

ud af min vildfarelse, da en maskingeværbygge piskede henad vejen forbi mig.

I det samme kom en fredelig sønderjysk mælkeemand op ad bakken nordfra. Han standsede os og spurgte, om han ikke måtte sælge mælk til soldaterne. På min forklaring om, at vi var i kamp, svarede han, at det sagde officererne også altid, da han var preussisk soldat, så han mente nok, at vi kunne give ham lidt „handsel“.

Næppe havde han udtalt dette, før der kom en byge mere. En del af skuddene gik ind i et par kasser med mælkeflasker, han havde oven på førerhuset, så mælken flød ned over vindspejlet. Mælkeemanden forsvandt hurtigt.

Imidlertid fik vi nu også ild fra øst, og for ikke at blive omgået, måtte vi gå tilbage mod Aabenraa.

I sydkanten af Aabenraa var panserværnsdivisionen i stilling, og da tyskerne var tæt bag os, gjorde vi holdt her og optog kampen. Det kom til en kort fægtning fra åbne stillinger midt på vejen. Tyskerne skød for højt, så vi havde ingen tab, men vore små kanoner satte flere tyske køretøjer ud af spillet. Kolonnen standsede, hvilket muliggjorde, at vi kunne frigøre os og fortsætte op gennem byen.

Klar til kamp ved Vejle

På vejen mod Aabenraa havde en motorordnans overbragt os en ordre fra divisionen om, at den havde til hensigt at kæmpe i terrænet nord for Vejle. Vi skulle fortsætte mod nord og pansersikre Vejle Å-overgangene.

Nu havde vi en regulær kampopgave, og vi glædede os til at skulle kæmpe sammen med divisionens hovedstyrke. Vi kørte rask mod nord, men ved den sydlige indkørsel til Haderslev fandt vi passet mellem fjorden og dammen meget effektivt spærret. Det så kritisk ud. Tyskerne kunne ikke være langt borte. Slap vi ikke igennem, før de kom, var vi i dobbelt ild mellem de tyske kampvogne og de danske kanoner, der dækkede spærringen. I sidste øjeblik slap vi igennem og fortsatte mod nord.

Tæt nord for Kolding blev vi standset af en dansk kaptajn, der overbragte os krigsministeriets ordre om, at al modstand mod den tyske fremrykning skulle ophøre.

Det var med skuffelse og sorg, at denne ordre blev modtaget. Enkelte gråd,

andre gav deres harme luft, og nogle var som forstenede.

Vi følte en nagende bitterhed overfor de politikere, der havde bragt os i denne uværdige situation.

Opløftende havde det dog været at være vidne til vore soldaters pligt troskab og mod, ikke mindst på baggrund af den forsvarsnedbrydende agitation netop disse årgange havde været udsat for.

Våbnene blev betjent perfekt, og der var ingen steder under kampen selv den mindste antydning af modløshed eller panik.

Tiden efter 9. april

Den mærkelige tid, der fulgte efter den 9. april, bragte total omvæltning i en fast officers familjeliv. Ret hurtigt måtte min familie ud af tjenestebolig på „Søgård“.

Personlig var jeg elev på forskellige kurser. I sommeren 1942 blev jeg chef for et panserværnskompagni med garnison i Tønder. Den såkaldte „telegramkrise“ i forbindelse med Chr. X's fødselsdag i september 1942 bevirkede, at de små danske hærenheder, der lå i Jylland, af tyskerne blev beordret overført til Fyn. Vi endte i Assens, og her oplevede vi den 29. august med opløsning af de sidste rester af hæren.

Efter den korte internering i efter-sommeren 1943 vendte jeg tilbage til Assens, hvor jeg havde fundet en bolig til min familie, og her var den resten af krigen.

For mit eget vedkommende gik jeg ind i modstandsarbejdet i Sønderjylland. I forbindelse med den store optrevling af modstandsbevægelsen i denne landsdel, hvorunder bl. a. oberst Paludan Müllers tapre kamp og ærefulde død i sin tjenestebolig fandt sted, blev jeg arresteret af Gestapo den 12. juni 1944. Vejen gik herefter over Staldgården i Kolding, Horsørød, Frøslev, Neuengamme til Porta Westphalica og hjem igen den 20. april 1945 med Bernadotte.

Dagens betydning for det danske folk kan kort rummes i løftet „Aldrig mere en 9. april“. Lad os håbe, at den erkendelse, dette løfte indeholder, vil stå som et MEMENTO for det danske folk generationer fremover.

K. KJELDSEN.

Hele min fredelige tilværelse ændrede med et slag karakter

Den 9. april blev for mig, som for de fleste danske, en opvågnen til noget fuldstændig uventet. De tyske maskiner, der angreb Værløse, gik lavt hen over Søllerød. Alle var klar over, at noget katastrofalt var ved at ske. De tyske maskiner levede ingen tvivl. De nedkastede „Oprop“ fjernede det sidste lille håb.

Min egen stilling skiftede pludselig; hidtil havde jeg været en fredelig borger, der i et neutralt land havde vist engelske forretningsforbindelser den venlighed at udbetale penge til deres „repræsentanter“. Disse „repræsentanter“ og jeg drøftede aldrig detaljer i deres arbejde. Flere af dem kom fra Tyskland, der som bekendt forlængst var i krig med England, og de havde ved flere lejligheder sat pris på, at jeg på betryggende måde ekspederede deres post.

Den 9. april måtte jeg gøre mig klart, at jeg ikke mere var en fredelig borger i et neutralt land. Jeg var spion, og hele min hidtil fredelige tilværelse havde med et slag ændret karakter.

For det danske folk betød den 9. april indledningen til en række år, hvor man nationalt groede sammen i en solidaritet, der kun skæmmedes af enkelte undtagelser. Sådanne undtagelser findes altid, og så i et samfund i fredstid, hvor man har de almindelige straffelove til at klare den slags problemer.

Den danske modstandsbevægelse har gang på gang misundt andre lande de rent strategiske fordele, der lå i store landområder, skove, bjerge og uvejsomt terræn, der kunne yde dækning. I Danmark bestod modstandsbevægelsens dækning i det danske folks solidaritet og medvirken. På dette punkt havde vi en stor fordel fremfor den tyske alt for svage modstandsbevægelse. I Tyskland manglede modstandsbevægelsen dækning og moralsk støtte, ligesom den måtte kæmpe mod det tryk, der lå i at blive betragtet som forrædere og forbrydere mod landets love.

Når man højtideligholder krigens forskellige data, ligger der ikke alene en ærbødighed heri overfor dem, der bragte

liv og helbred som offer, men det har for tiden, som fulgte efter krigen, meget stor betydning. Det er godt at mindes, at man som folk kunne stå samlet; det er nødvendigt at erindre og at gøre op med forbrydelser, der fulgte i krigens kølvand. Kun derigennem når man frem til en bedre fremtid.

H. C. STEEN HANSEN.

9. april

oplevet i København

Tidligt om morgenen vågnede man og stak hovedet ud af vinduet. Overalt stirrede folk efter de sorte flyvemaskiner, der kredsede rundt. Det er tyske maskiner, blev der sagt. Tyske maskiner? Hvad skulle det betyde? Lidt senere hørte man, at der var tyske tropper i København, og man var som lammet og man forstod ikke noget — eller man begyndte at forstå.

Men man måtte jo ind til sit daglige arbejde. Jeg kørte som sædvanlig med trolleyvognen, men allerede ved Kildegårdsplads så vi noget usædvanligt. Nogle husarer red i skarpt trav nord på, og sveden drev af hestene som hvidt skum. Var der kamp nordpå, eller flygtede de fra København?

Først på kontoret blev jeg helt klar over, hvad der var sket. Een havde et af de berygtede „oprop“, og andre havde set bevæbnede tyske soldater ved Østerport station.

I løbet af dagen kom der besked om mørklægning samme aften.

På hjemvejen tog jeg ved 5-tiden gennem byen for at se, hvordan der så ud. Jeg gik ned gennem „Strøget“. Folk var stille og så knugede ud. Alle gik med ruller af mørklægningsskær. Alt var så forandret og uvirkeligt.

To tyske soldater kørte på motorcykel med sidevogn langsomt gennem strøget. De struttede af våben og så skumle ud. Jeg stirrede på dem — måske noget hadefuldt — for pludselig drejede de tværs

over kørebanen lige imod mig og stirrede mig begge lige i øjnene. Jeg dukkede hovedet og tog øjnene til mig, og jeg indrømmer, at jeg var rystet. Det var mit første møde med fjenden, og det var mit første personlige nederlag.

Om aftenen var alt mørklagt — vinduerne blændede og gadelygterne slukkede. Det var, som om man var blevet lukket inde — som man ikke kunne ånde frit.

En mørk — meget mørk og langvarig periode af vort liv var indledt.

OLAV HOLST.

Hannover-Stöcken-fangernes 4. stævne

Gode venner!

Efter talrige forsøg — og stor tålmodighed — har vi nu fået samling på tropperne.

23 har meldt sig som interesserede, 1 ønsker ikke at deltage, 4 mand lader sig ikke opspore og 2 svarer overhovedet ikke på vore mange henvendelser.

Nu vil vi så gerne bede jer tage endelig stilling til følgende mødeprogram, hvor vi beder om — et i videste omfang — bindende tilsagn sendt til min adresse inden den 15. april.

Vi foreslår mødetid og -sted: Lørdag den 8. maj kl. 16,00 her i Horsens ved Klosterkirkens mindsten (som ved sidste stævne). Derefter har vi tænkt os at køre til Juelsminde, således at kammeraterne fra Sjælland, der formentlig vil anvende denne overfartsmulighed, er ved afgangsstedet, når stævnet er forbi. Transporten Juelsminde—Horsens kan ikke blive noget problem, og hvis sjællænderne foretrækker at lade vognen stå i Kalundborg, henter vi jer gerne på ankomsttidspunktet — omkring kl. 14,30, d. v. s. med afgang fra Kalundborg kl. 12,00.

I Juelsminde skulle vi kunne være kl. ca. 17,30 — for kl. 18,30 at indtage vor suppe. Med sang og bægerklang er vi formentlig ved at være møtte kl. ca. 21,00, hvorefter vi kan hygge os. Enhver kan så tage afsted efter ønske og færgeafgange, men måske er der kammerater, der kunne ønske at overnatte.

Vi beder jer give besked, idet vi håber på et gensyn med alle. Vi skulle have de bedste betingelser for at få en god dag sammen.

På genhør og -syn.

Venlig hilsen

Axel G. Nielsen,
Graven 18, Horsens.

De erhvervshæmmede

ØNSKE OM FORBEDRING AF INVALIDELOVEN

Socialminister Kaj Bundvad har modtaget en deputation fra „Landsforeningen af erhvervshæmmede fra frihedskampen“ med formanden, tidsstudietekniker Børge Emil Pedersen, i spidsen. Desuden var til stede Svend Wagner og Hans Petersen.

Hvis en erhvervshæmmedet dør af den sygdom, han har fået rejst sag på, tilkendes hans enke 2/3 af invalidebeløbet, men kan det ikke påvises, at det er denne sygdom, der er dødsårsagen, får enken intet.

Man afleverede derfor dette forslag til ministeren:

Følgende ønskes tilføjet lov nr. 475 af 1. oktober 1945 med ændringer, senest ved lov nr. 151 af 15. maj 1959:

Til § 1, stk. 2, tilføjes: Endvidere vil der være at tillægge dødsstatning til efterladte efter den personkreds, der er nævnt i bestemmelserne i § 37, stk. 1, uanset om dødens indtræden skyldes andre end de i stk. 1 nævnte omstændigheder.

Motivering:

Vi er klar over, at der ved Lov nr. 119 af april 1957 blev skabt mulighed for at anerkende flere tilfælde end med tidligere lovs formulering, men vi finder alligevel anledning til at fremhæve, at en stor del af de personer, som oppebærer invaliditetserstatning, i adskillige tilfælde fører en pinefuld tilværelse, der også har vist sig at være en stor belastning i de respektive hjem, og som i høj grad er gået ud over hustru og eventuelle børn i familien, hvis forhold i tilværelsen er blevet stærkt forringet.

Vi finder det derfor rimeligt, at der uanset dødsårsagen tilkendes enker en pension i overensstemmelse med reglerne i erstatningslovens § 22.

Udtalelse

Med sorg og harme har Landsforeningen af erhvervshæmmede fra Frihedskampen modtaget meddelelse om, at tyske tropper i 25-året for vort lands besættelse påny vil betræde Danmarks jord. Vi protesterer mod, at vort lands regering har medvirket hertil.

Fra officiel tysk side er tilkendegivet, at man i spænding afventer den danske befolknings reaktion, for — ifald den skulle vise sig positiv — at fortsætte med troppetransporter over grænsen, formodentlig for atter at vænne befolkningen til synet af tyske tropper.

Som invaliderede fra modstandskampens år opfordrer vi alle danske til nu, som dengang, at rejse sig i protest mod tyske troppers tilstedeværelse i vort land.

København, den 8. marts 1965.

På landsforeningens vegne

Børge E. Pedersen,
landsformand.

/ Poul Graugaard,
sekretær.

☆

FAMILIEFEST

Tirsdag den 30. marts fejrer Børge Petersen, formanden for „Landsforeningen af erhvervshæmmede fra Frihedskampen“ og hans hustru deres sølvbryllup.

Hundrede af invaliderede fra Danmarks frihedskamp vil sikkert på denne dag sende mange taknemlige tanker til landsforeningens energiske, aldrig svigtende formand gennem mange år.

På trods af svigtende helbred viste han sine kammerater det bedste eksempel på, at man selv med ringere kræfter i behold kan finde sig en ny bane i produktionslivet.

Gennem indre splid og modgang førte Børge Petersen landsforeningen frem til den anseelse, den har i dag, og for dette skylder ikke alene bestyrelsen ham en tak for et godt og klogt formandskab; — men alle vore medlemmer, — alle vore invaliderede kammerater sender Børge og hans hustru de bedste hilsener og tak, fordi han i mange år har viet al sin fritid, — ja, alle sine kræfter i kampen for, at der blev øvet retfærdighed overfor de kammerater, som havde ødelagt helbredet under modstandskampen.

Vi tror, at mange vil sende en venlig hilsen til hjemmet på Emdrupvej 125, og vi ønsker for ham og hans hustru alt godt på højtidsdagen og håber, at han endnu i mange år vil være vor forenings bannerfører.

SVEND WAGNER.

Gestapofangerne

DEN 9. APRIL PÅ RÅDHUS- PLADSEN I KØBENHAVN

Højtideligheden vil som de forrige år forme sig således:

Kl. 11,45 synger kammersanger Henry Skjær „Påseklokken kimed mildt“.

Kl. 11,50 taler major Knud Jansson

Kl. 12,00 to minutters stilhed, hvorefter Henry Skjær synger „Guds fred med vore døde“.

Kl. 12,04 afsluttes med fællessang: „Altid frejdig, når du går“.

Henry Skjær akkompagneres af pianisten Kjell Olsson, og mødet ledes af formanden, lektor Jørgen Barfod.

Landsstævnet

Det er ikke for tidligt at tilmelde sig til dette stævne allerede nu, og det vil lette arrangørerne, jo tidligere vi får klarhed over antallet af deltagere. Husk at sidste frist for tilmelding er den 1. maj.

Programmet ser således ud:

Lørdag den 5. juni. Kl. 14,00 samling ved monumentet for den ukendte KZ-fange, hvor der holdes en kort højtidelighed. Kl. 15,00 ankomst til Frihedsmuseet, hvor der ligeledes vil blive en kort højtidelighed ved pigtråden. Kl. 17,00 ankomst til Krogerup Højskole og kl. 18,00 aftensmad. Kl. 20,30 kammeratligt samvær ved aftenkaffen.

Søndag den 6. juni. Kl. 10,00 besøg på Louisiana-museet. Kl. 12,00 frokost og derefter middagspause. Kl. 15,00 foredrag ved prof. Dan Sterup Hansen: Ung kunst med påfølgende livlig diskussion. Kl. 19,00 festmiddag.

Mandag den 7. juni. Formiddagen er fri til kirkegang, spadseretur el. a. Kl. 12,00 frokost og kl. 13,00 foredrag ved rigsarkivar Johan Hvidtfeldt: Om arbejdet med at indsamle dokumenter fra besættelsestiden rundt omkring i andre lande. Kl. 16,00 afgang fra Krogerup og kl. 17,00 en kort højtidelighed i Mindelunden og ved marterpælene. Kl. 18,00 afskedsmiddag i Vartov, hvorefter der er fri adgang til Tivoli.

Prisen for deltagelse i hele stævnet er alt i alt 105 kr. for en voksen og 60 kr. for børn. Det eneste, man må betale udover det nævnte, er øl el. lign. ved de daglige måltider. Indkvarteringen på Krogerup sker på værelser med en eller to senge. Tilmelding til stævnet skal ske til Henry Clausen, Dansborg Alle 2 A, Hvidovre, eller til et bestyrelsesmedlem i Gestapofangerne eller dens afdelinger.

SKOLEFOREDRAGENE

Landsforeningen Gestapofangerne har givet skolerne landet over et stående tilbud om at skaffe tidligere modstandsfolk til at fortælle om tiden under besættelsen, når skolerne måtte ønske det.

Vi har hidtil koncentreret disse tilbud om dagene omkring den 29. august, da det er den mindededag, der ligger bedst for skolerne, idet den ikke kan kollidere med hverken eksamen, terminsprøver el. lign. Det er foreningens agt fortsat at henvende sig til skolerne i forbindelse med denne dag. Imidlertid vil der nu og da i de kommende år være såkaldte „runde dage“, hvor det også vil være formålstjenligt med sådanne henvendelser, eller rettere, hvor skolerne måske kan tænkes at ville henvende sig til os.

Disse skoleforedrag har fået en stadig større udbredelse, og vi kan i det kommende år vente en efterspørgsel, som det måske vil være os svært at tilfredsstille. Derfor har vi stadig brug for flere modstandsfolk, der vil stille sig til rådighed i denne oplysningsvirksomhed for ungdommen. Da det er nødvendigt, at vi allerede nu for det kommende år får en oversigt over de foredragsholdere, der vil stille sig til rådighed for skolerne, beder vi om, at man snarest skriver til os herom. Adressen er Jørgen Barfod, Ved Fortunen 10 A, Lyngby.

Vi har brug for modstandsfolk over hele landet, og vi mangler især foredragsholdere i Sønderjylland og på Fyn. Skriv venligst snarest eller oplys os om folk, som vi kan henvende os til.

EN FOREDRAGSRÆKKE I WIEN

Volkshochschule Brigittenau i Wien har i dette forår løbende en aktuel foredragsrække om de besatte landes forhold under nazismen. Som foredragsholdere har højskolen hentet tidligere modstandsfolk fra de pågældende lande. Emnerne er Spanien, Tjekkoslovakiet, Polen, Norge, Frankrig, USSR, Danmark, Tyskland og Østrig. Som foredragsholder fra Danmark har man gennem Frihedskampens Veteraner fået lektor Jørgen Barfod, formand for landsforeningen Gestapofangerne, der skal fortælle om modstandsbevægelsen i Danmark under den anden verdenskrig. Dette foredrag finder sted torsdag den 25. marts.

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme

20. april kl. 19 ved

Helligåndskirken i København

Landsforeningen af tidligere Neuengammefanger mødes ved mindesmærket foran Helligåndskirken 20. april kl. 19, som vi plejer på den dag, da de danske og norske koncentrationslejr-fanger blev evakueret fra Neuengamme hovedlejr af Røde Kors under ledelse af Folke Bernadotte.

I år på 20 årsdagen vil Københavns Ungdomskor synge, og mindetalen vil blive holdt af lejrchef H. Reedtz-Funder (Grib skov). Han huskes som „transportchefen“, der organiserede forsendelsen af Røde Kors-pakkerne til kz-lejre og tugthuse i Det tredje Rige. Takket være hans eminente snille i forhandlingerne nåede pakker (omend mere eller mindre „barberede“) frem til de fjerneste udekommadoer.

Efter ceremonien samles vi i KFUK's festsal, St. Kannikestræde, for at høre formanden, Holger Grome Nielsens redogørelse for landsindsamlingens hidtidige forløb og om forberedelserne til den stillede indvielse af Neuengammemonumentet ved Hamborg til september. Efter kaffeordet vil pianisten Ole Willumsen spille og skuespillerinden Berthe Quistgaard læse op. Derefter filmforevisning, hvortil man vil søge at fremskaffe den berømte franske farvefilm om kz-lejrene.

Alle er velkomne. Vi beder medlemmer og venner give tilmelding i god tid af hensyn til kaffebordet. Kontoret St. Kannikestræde 10, MI 1336, og kasserer Binnebal, 99 05 52, tager imod besked.

Landsindsamlingen løber videre, og Binnebal meddeler, at Frederiksberg kommune har givet tilsagn om 1000 kr.

NB.! Blomster! BLOMSTER! Til 20-årsmindet beder vi alle medbringe en lille buket. Allerede nu ligger der flere end vanligt ved Helligåndskirkens stæle. Følg eksemplet, dersom din vej falder forbi.

Et budskab til fremtiden

Ved grundstensnedlæggelsen til monumentet ved koncentrationslejren Neuengamme blev i årnets fod indmuret en blykapsel, som foruden fotografiske kopier af autentiske lejr-dokumenter indeholdt erklæringer fra de forfulgte organisation i Hamburg og fra Amicale Internationale de Neuengamme.

Vi bringer her en oversættelse af Amicalens erklæring.

„Denne kapsel blev indmuret den 4. december i året 1964 af repræsentanter for Senatet, for Amicale internationale de Neuengamme og for Organisationerne af de forfulgte under naziregimet i Hamburg ved grundstensnedlæggelsen til mindesmærket i den tidligere koncentrationslejr Neuengamme.

Lejren blev oprettet under den national-socialistiske urets-stats herredømme i året 1938 på dette sted og bestod til befrielsen i maj 1945.

106.000 mænd, kvinder og børn af 28 nationer har været indespærret i lejren og dens udekommadoer.

Af disse omkom langt den største del ved mishandling af SS, af sult, som følge af frygtelige lejrforhold og umenneskelige arbejdsbetingelser.

De indtil 15. marts 1945 førte dødebøger — af hvilke enkelte blade er vedlagt i

H. P. CHRISTIANSEN

LOUISENBORG
STORE HEDDINGE

AKTIESELSKABET
BANKEN FOR AARS OG OMEGN

ALFR. LEHRMANN
AUT. S.M.C. FORHDLR.
TLF. HAARBY 61

ØLGOD
UNGDOMSSKOLE

LYSBRO TEGLVÆRK
v/ INGENIØR S. LAUTROP
TELF. SILKEBORG 430

AULUM
SPAREKASSE

A/S POUL ANDERSENS
TØMMERHANDEL
HOLSTEBRO

KRENKERUP GODSKONTOR

SAKSKØBING

HARALD HALBERG
CIGAR- OG TOBAKSFABRIK
SVENDBORG

SVENDBORG FINGARVERI
v/ SVEND WEIMANN

BANKEN FOR RINGE OG OMEGN

AKTIESELSKAB

C. P. JENSEN
NØRRE NEBEL TRAKTOR-IMPORT
TELEFON NØRRE NEBEL 114

EMULSION A/S
PALSGARD — JUELSMINDE

kopi — indeholder 38.000 navne. Dertil kommer titusinder af fanger, som er omkommet på evakueringsmarcherne, ved henrettelser og 3. maj 1945 på skibene „Cap Arkona“, „Thielbek“ og „Athen“ i Neustadt-bugten.

Den ed, som de overlevende svor ved befrielsen: „Aldrig igen!“, forbinder alle tidligere fanger og deres efterladte af alle nationer i folkeforsoningens ånd, i tolerancens ånd overfor alle racer og verdensanskuelser, i modstandens ånd mod enhver form for umenneskelighed.

Ud fra dette fællesskab besluttede udsendinge fra tidligere fanger af 28 nationer at rejse et monument på den tidligere koncentrationslejrs grund og et mindsted på krematoriepladsen.

Senat og Bürgerschaft i Den frie og Hansestad Hamburg har — i samarbejde med de under det nationalsocialistiske urets-regimente forfulgte — rejste dette monument. Bronzefiguren foran tårnet er en gave fra de nationale lejrforeninger, forenet i Amicale internationale de Neuengamme.

Dette monument står som et æresminde for ofrene fra Neuengamme, for fangernes heroiske kamp for en retfærdig og fredelig verden, for alle folks og nationers frihed.

Måtte kommende generationer holde deres kamp i ære og deres ånd i live!

Amicale Internationale de Neuengamme
(7 underskrifter).

garantere finansieringen deraf, medens Senatet overtager de andre udgifter. Omkostningerne ved fremstilling m. m. af bronzefiguren bliver ca. 120.000 DM, og vi opfordres til allerede nu at gøre a'conto-indbetalinger. Den endelige afregning skal ske før udgangen af maj måned 1965.

På nationalt grundlag er der allerede taget talrige initiativer til at foranstalte indsamlinger, som henvender sig til offentligheden, foreninger eller privatpersoner. Vi ønsker, at et sådant initiativ tages op af alle lejrforeninger for at tilkendegive solidaritetens ånd.

Som præsident for den internationale monumentkommission retter jeg en indtrængende appel til jer om straks at indbetale den første rate til den franske amicale, som — i jeres navn — har overtaget det økonomiske ansvar for statuens skabelse og fuldendelse.

Vi bør ikke forfalde til lunkenhed, og det er helheden, man her må se på, så at hver lejrforening, hvert land, som havde fanger i Neuengamme, er ansvarlige for vor fælles forpligtelse.

Idet jeg absolut regner med jer.

Præsidenten for den internationale monumentkomité

Jean-Aimé Dolidier.

Indbetalinger sker til: Amicale de Neuengamme, 5 rue Etienne-Marcel, Paris 1e. Compte cheque postal Paris no. 21.675.06.

Billedhuggerinden Francoise Salmon er selv gammel Auschwitz-fange og kender således det motiv, hun fremstiller: muselmanden. Der er udleveret billeder af et udkast til statuen, dog kun til monumentkomiteens medlemmer og med det forbehold, at de ikke må offentliggøres, da det ikke er den endelige model, som er fotograferet. Vi venter snart at have de rigtige.

Den franske Amicale har, for yderligere at supplere det beløb, som er stillet til rådighed af den franske stat, den 21. januar begyndt en indsamling. Der sælges postkort med billeder af monumentet eller af statuen til en pris af mindst 1 NF, og der cirkulerer lister.

Her i Danmark er vi jo allerede langt fremme, idet vor indsamling nærmer sig sin afslutning. Den skulle egentlig udløbe den 31. marts, men vi vil prøve at forlænge den til efter 5. maj 1965.

Der indløber endnu smukke beløb, f.eks. fra Frederiksberg kommune 1000,— kr.

I slutningen af marts afholder Amicale internationale de Neuengamme et arbejds-møde med den internationale monumentkomité i Bruxelles, og dermed vil formentlig vort arbejde for monumentet være afsluttet.

Den næste opgave opstår i forbindelse med indvielsesfestligheder, men dertil må vi komme tilbage efter arbejds-mødet.

L. G. DAMGAARD.

Indsamlinger til Neuengamme- mindesmærket

Præsidenten for den internationale monumentkommission har til alle Neuengamme-foreninger udsendt en henvendelse, dateret: Bruxelles, Paris, Hamburg, januar 1965:

Kære kammerater!

Alle lejrforeningers ønske om at få et mindesmærke i Neuengamme er på vej mod virkeliggørelse. Arbejdet er allerede langt fremskredet, og tårnet rager med mere end tyve meter mod himlen.

Hamburgs senat, den internationale lejrkomité Neuengamme og foreningerne af forfulgte i Hamburg har d. 4. dec. 1964 kl. 11 ved foden af dette tårn indmuret en kasse, hvori ligger forskellige dokumenter, som erindrer om det offer, vore døde har bragt.

Broncestatuen bliver omtrent 3 meter lang. Den udføres af Mme. Francoise Salmon og er ved at blive støbt. Det er et værk af kunstnerisk kvalitet, som udtrykker vore martyrs lidelser og opofrelse, og man kan opfatte skulpturens værdi som et anklageskrift mod det nationalsocialistiske styre.

Vi minder jer om, at skulpturen er en fælles gave fra fangernes nationale lejrforeninger, som har forpligtet sig til at

★ ★ ★ Hende derhjemme

Det er vist en kendsgerning, at hende derhjemme ikke endnu har haft ordet. Kvinder og mænd har skrevet om oplevelser her og under deportationen; men hende, der gik derhjemme i angst og spænding, har man ikke tidligere læst om.

Vi bringer i dette nummer niende afsnit af en fortsat skildring, skrevet af en kvinde, hvis mand pludselig forsvandt for hende.

IX

Hele formiddagen havde Inga haft en fornemmelse af, at der ville ske noget. Hun forstod ikke sin egen uro. Var det nervesystemet, der var ved at svigte, eller var der noget i anmarch. Hun havde sat sig på forhøjningen og så ned på gaden, der var et stort ælte af tøbrud og tåge. Hun gav et skrig fra sig, da telefonen kimedede lige ved siden af hende. Så tog hun sig sammen. Nej, dette her var dog for galt, hun måtte ikke lade sig gå på af det.

Hun tog røret af og en stemme spurgte:

„Er det fru Thorsen?“. Det var Svend, der talte til hende, som om han var en fremmed. Han vidste, at telefonen blev aflyttet.

„Fru Thorsen, kunne De ikke komme ud til os så hurtigt som muligt, vi har glædelige nyheder til Dem“, fortsatte Svend.

Det lovede hun.

Hun tog sporvognen ud til Klampenborg station og stod af der for at høre, hvornår der gik et tog. „Om to timer“, sagde manden, som hun henvendte sig til, „men De kan køre med mig, jeg står lige og skal ud at inspicere banen på skinncykle. Inga tog glad mod tilbudet.

Manden stod og masede med cyklen.

„De må hellere gå ud ad skovstien“, sagde han, „jeg tør ikke tage Dem med her på stationen, og når De ser mig, kan De gå ned ad skovskrænten“.

HERNING HEDE- & DISCONTONBANK

AKTIESELSKAB

S. LØVSTAD
FOTO — KINO
HERNING

GENEGA-MØBLER
SKOLEGADE 7 - HERNING

TEKSTILARBEJDERNES
FAGFORENING
IKAST

HERNING
PAPIRFORRETNING A/S

THYLANDS BANK
AKTIESELSKAB
HURUP - THY

MIDTJYSK
BRØDFABRIK
HERNING

C. MELDGAARD-ANDERSEN
TRICOTAGEFABRIK
HERNING

PLOVFABRIKEN SKJOLD A/S
LIND PR. HERNING

EGON JENSEN
KORSØRVEJ 9 — HERNING

JYDSK GRUNDEJER-KREDITFORENING
HERNING

HAMMERUM HERREDS
SPARE- OG LAANEKASSE
HERNING

HERNING HANDELS- OG LANDBRUGSBANK
AKTIESELSKAB

RADIO
FJERNSYN
BÄNDOPTAGERE
GRAMMOFONER
GRAMMOFONPLADER
EL-SHAVERE
FABRIKS-RADIOANLÆG

MØLLER JENSEN
Bredgade 26 - Herning - Telf. (0711) 580 - 550

FOLKEBANKEN
FOR HERNING OG OMEGN
AKTIESELSKAB

Inga begyndte at gå ud efter, og da hun et øjeblik efter så ham komme på skinnecyklen, skyndte hun sig ned til ham.

Da manden skulle cykle, måtte Inga stå på stellet. Det var bitterlig koldt og med den ekstra belastning gik det langsomt. Manden var så rar og småsnakkede hele tiden, dog uden at spørge hende ud om noget som helst. Inga havde nærmest det indtryk af ham, at han havde en sjette sans. Endelig nåede de ud til det sted i skoven, hvor Inga skulle af. Manden kørte videre, og Inga forsøgte at klatre op ad skrånten. Men hvad var det? Hendes ben kunne ikke bære hende, hun havde nærmest følelsen af, at det var et par døde klumper. Efter megen besvær nåede hun op på skovstien og vaklede videre. Engang imellem faldt hun, men kravlede op igen og stavrede videre.

Omsider begyndte det at stikke og prikke i benene, og hun kunne mærke, at der var ved at komme liv i dem.

Det varede længe med at nå ud til skovfogedhuset. Tove så forbavset på hende, da hun lukkede op.

„Men Inga, hvor kommer du fra?“, spurgte hun, „der kommer jo ingen tog på denne tid“. Inga fortalte om skinnecyklen.

Tove så nu, hvor medtaget hendes svigerinde var.

„Kom ind i varmen“, sagde hun, „vi har godt nyt til dig“.

„Hvor er Svend?“, spurgte Inga.

„Han er taget ind til København, han kunne ikke vente på dig længere. Men hør nu her. Thor kommer ud af fængslet i aften. Vi skal give 10.000 kr. for det“. Inga så på hende. „10.000 kr.“, gentog hun, „jeg har ikke 10.000 kr.“.

„Pyt med det, det skal du ikke bryde dig om“. Tove så ud som om 10.000 kr. for hende kun var et fnug. „Og når han så er kommet ud, så skal I til Sverige“.

„Til Sverige. Jamen, det er da jer, som skal derover“.

„Vi kommer bagefter, men foreløbig skal I af sted, og du må tilbage og hente, hvad I skal have med“.

„Jamen, hvordan får vi Thor fri?“.

„Det er Svend inde at ordne“.

Inga sad lidt fortumlet.

„Bare de nu ikke får fat i Svend. Hvad laver han egentlig derinde?“.

„Han forsøger at få Thor fri, og der er mange, der hjælper ham; men hvad de laver og hvordan de gør det, det aner jeg ikke“.

Da Inga havde hvilet sig lidt og fået noget at spise, tog hun ind til byen, hun stod af ved Svanemøllen og tog sporvognen det sidste stykke. I en fart samlede hun sit og Thors tøj sammen og fik det i en kuffert, og denne gang tog hun sporvognen helt ud. Det glædede hende, at passagererne efterhånden steg ud, så hun var eneste passager, da sporvognen nåede stoppestedet.

Fra sporvognen til huset var der ikke langt, og hun kunne bedre få den store kuffert ubemærket derud.

Det var nu bælgmørkt; men endnu havde de intet hørt fra Svend.

Et par gange ringede telefonen; men det var en herrestemme, der spurgte efter Svend, og de var ikke klar over, om det var ven eller fjende.

Ved den uvirksomme venten begyndte tvivlen at snige sig ind i de to kvinders sind. Dertil kom angsten for Svend. Hvad bestilte han, og hvor var han.

Stormen hylede om huset, og de kunne høre brændingen ude fra sundet. Inga var bange for at sejle og tænkte med rædsel på den forestående tur i den forrygende storm.

Hele aftenen sad de og ventede. Engang imellem rejste Inga sig og gik en tur gennem værelserne.

Angsten og uvisheden var næsten uudholdelig. Hver gang en bil kørte ind i skoven, sad de og ventede feberagtigt. Hvad ville de nu få at se. Var det Thor og Svend, eller var det tyskerne. Langt ud på natten blev de siddende; men så blev de enige om, at dette her gik ikke, de måtte hellere gå i seng og forsøge at få lidt søvn.

Morgenen bragte ingen løsning, og med tungt sind gav de sig i gang med at klæde tvillingerne på og give dem morgenmad. Selv kunne de ikke spise, og Tove var næsten ude af sig selv af angst for Svend.

„Tror du, de har arresteret ham?“ spurgte hun gang på gang.

Lige før middag ringede telefonen. Det var Svend. Tove næsten græd af befrielse, da hun hørte hans Stemme. „Hvordan går det?“ spurgte hun, „Joh“ — Svend trak lidt på det. „Får I ham fri?“ — „Vi håber det,“ svarede han, „men endnu er det ikke lykkedes for os. Nå — men I har det godt?“ fortsatte han spørgende. Tove svarede bekræftende.

„Er Inga ude hos dig?“ „Ja,“ sagde Tove, „og hun er parat.“

„Kommer du hjem i aften?“ spurgte Tove igen. „Ja, jeg tænker det; men du skal ikke blive urolig, hvis det bliver sent.“

Ingen af dem forlod huset den dag. Godt var det, at tvillingerne var så små og stillede så store krav til dem. Dagen gik så nogenlunde; men da børnene var lagt i seng, og stilheden igen lagde sig over huset, blev ventetiden næsten uudholdelig. Der må jo være noget i vejen, mente Inga, — siden de ikke kommer.

De var ligblege begge to, da natten faldt på. Nu måtte der jo snart komme en løsning, selv den værste vished var næsten at foretrække fremfor denne ulidelige uvished og angst.

Den nat var der ingen af dem, der talte om at gå i seng, for de var klar over, at det nyttede ikke, de kunne ligeså godt sidde i dagligstuen på en stol og lytte efter alle de lyde, der kunne tydes som en bil, der kørte ind i skoven.

Klokken var godt 3, da de hørte en bil standse op nedenfor haven. Tove fo'r ud af huset og ned ad havegangen, barhovedet og uden overtøj; men Inga blev inde i huset, hun vovede ikke at gå. Spændingen var ved at tage overhånd, og hjertet dunkede med hårde slag.

Var Thor fri, og var han med.

Så gik hoveddøren op, og en ung mand vaklede ind og Tove bagefter. Inga stod og så på den fremmede.

Hvem mon han var, og hvad ville han.

Endelig gik det op for hende, at det var Svend, men hvordan var det dog, han så ud. Gråhvid i ansigtet og næsten ukendelig. Tøjet hang i laser om ham. Hun fo'r hen til ham.

„Hvad har de gjort ved dig?“ råbte hun, „og hvor er Thor?“ Hun

vendte sig mod Tove: „Hvor er Thor?“ Tove rystede på hovedet. „Jeg ved det ikke.“ Hun gik hen til Svend, slog sine arme omkring hans hals og kærtegnede ham. En voldsom hulken gennemrystede ham, og han lagde sit hoved på Toves skulder.

De to kvinder stod og så forfæredede på ham, og atter fo'r Inga hen og ruskede i ham.

„Har de gjort Thor noget?“ råbte hun ude af sig selv. Svend hævede hovedet: „Nej, nej, men de opdagede det, så det mislykkedes. Jeg ville så gerne have haft ham fri.“

„Har de slået dig?“ spurgte Tove med et blik på det iturevne tøj. „Ja, men pyt med det.“ Han fortalte om hele sagens forløb, da de var kommet ind i dagligstuen. Een af de tyske medhjælpere havde røbet planen til den øverste på Dagmarhus, og da Svend gled ind for at sidde som gidsel, medens Thor og Inga blev sejlet til Sverige, var det chefen selv og ikke næstkommanderende, der tog imod

ham. Svend kom i et 4 timers langt forhør; men klarede sig og blev ved spærretid smidt ud af Dagmarhus efter at have fået en omgang klø.

„Nu skal du til Sverige,“ sagde Inga, „for nu ved du for meget om deres skurkestreger.“

Svend rystede på hovedet. „Her leder de ikke efter mig. Foreløbig gennem søger de Holte. Jeg bildte dem ind, at jeg var fra Holte.“

Den 4.-5. maj 1965

Store forberedelser er i gang for at sikre en højtidelig og værdig ramme om 20 årsdagene. Nogle detaljer er endnu uafklarede, men vi kan dog her løfte sløret for nogle af arrangementerne, der vil blive gennemført i fornuftigt samarbejde mellem flere organisationer.

MINDELUNDEN

Den 4. maj vil der i Mindelunden som sædvanlig være lys på gravene, og et musikkorps vil spille. Arrangementet her forestås af Kammeraternes Hjælpefond.

Om aftenen, der jo i 1945 var en glæ-

dens aften, vil begivenhederne iøvrigt udfolde sig i Københavns centrum. Landsforeningen Gestapofangerne er her gået i samarbejde med Frihedskampens Veteraner og De allieredes danske Våbenfæller om et storstilet arrangement.

RÅDHUSPLADSEN

Det begynder på Kongens Nytorv, hvor der kl. 19.15 vil blive holdt en højtidelighed ved mindeankeret med kransenedlægning og en kort tale. Som afslutning vil The last Post blive blæst. Hjemmeværns Region VI's orkester vil spille, og efter højtideligheden går vi med orkestret og fakkelbærere i spidsen ned ad Strøget til Helligåndskirken. Her vil der fra kl. 19.50 som sædvanlig være en højtidelighed med en kort tale, fællessang og sang af kgl. kammersanger Henry Skjær samt kransenedlægning ved den ukendte KZ-fanges minde. Derefter fortsættes videre ad Strøget til Rådhuspladsen, højtideligheden vil foregå foran rådhuset. Her vil vi kl. 20.35, som for 20 år siden, høre frihedsbudskabet, frihedssangen vil blive sunget, og også her vil der være taler og orkestermusik.

Vi håber, at denne aften bliver hele Københavns festaften.

FRØSLEV

Den 5. maj må hovedbegivenheden for os

MOESGAARD NIELSEN

TØRVEBRYGGEN 5

RANDERS

ERIK OLSEN & CO.

INTERNATIONAL TRANSPORT
RANDERS - TELF. 2 64 00

NIELS BACH

MØBELFABRIK

RANDERS — TELF. 064 - 2 11 15

BANKEN FOR

MARIAGER & OMEGN

AKTIESELSKAB

MARIAGER

TRÆLASHANDEL A/S

MARIAGER

LARSEN & RATHJE

MASKINFABRIK

SKAGEN

⅛ J. PETERSEN

TELF. 29 — NIBE

SPAREKASSEN FOR SKAGEN

& OMEGN

SKAGEN

BRDR. NIPPER - SKIBSBYGGERI

SKAGEN

SÆBY BANK ⅛

SÆBY

KJULGAARDENS MINKFARM

v. CARL THOMSEN

HIRTSHALS

Dagbogsblade

tidligere fanger være højtideligheden i den tidligere Frøslevlejre, der arrangeres af kommandantskabet i Padborglejren. For at så mange som muligt kan få mulighed for at deltage, har Landsforeningen Gestapofangerne i samarbejde med Frihedskampens Veteraner fået aftale med Statsbanerne om nogle særtog. Det ene vil starte fra København og det andet fra Frederikshavn, og undervejs vil man samle deltagerne op, således at vi alle kan være i Frøslevlejren, når højtidelighederne begynder, d.v.s., at den forventede ankomst til Fårhus station, som den nu hedder, bliver ca. kl. 10,30.

Programmet vil herefter være følgende: Kl. 10,00 åbnes portene, og barakkerne vil være tilgængelige. Der bliver musik ved et militært orkester.

Kl. 11,00 er der kransnedlægnings ved mindestenen i lejren.

Kl. ca. 11,30 overdrager chefen for syd-jysk-fynske bygningsdistrikt den nye flagmast til lejren.

Kl. 12,00 vil den daværende danske lejrchef, nuværende generalmajor P. Digmann lade Dannebrog hejse, således som det skete for 20 år siden. Herefter vil vi høre kong Christian X's tale, hvorefter general Digmann taler.

Efter højtideligheden bliver der serveret gule ærter for deltagerne. „Mindestueudvalget“ vil benytte lejligheden til at orientere om planerne for den påtænkte mindestue, og arrangementet slutter med et møde i gymnastiksalen.

På hjemturen vil der, såfremt det tidsmæssigt lader sig gøre, blive lejlighed til at deltage i den store traditionelle mindefest på Skamlingsbanken. Særtogene ventes at være tilbage i København og Frederikshavn ved midnat.

Kammeratskabet og sammenholdet, der var det bærende for 20 år siden, håber vi, vil udfolde sig under rejsen og ved festlighederne i Frøslev og på Skamlung, og deltagerne er velkomne til at tage ægtefælle og børn med. Vi regner foreløbig med 500 deltagere fra København og øerne og 500 fra den jyske halvø. Prisen for rejsen frem og tilbage og for forplejning (gule ærter i Frøslev samt aftensmad) bliver alt i alt 50 kr. for dem, der starter i København og Frederikshavn, men billigere for dem, der stiger på toget undervejs. En nøjere plan for togtider og priser fra de forskellige stationer vil blive meddelt de tilmeldte inden 1. maj, der også er sidste frist for tilmelding.

Tilmelding sker ved at skrive navn, adresse og interneringstid eller tilknytning til modstandsbevægelsen og sende den til: „Frøslevlejren 1965“, adresse: Frihedsmuseet, Esplanaden, København K., eller ved telefonisk tilmelding til Jørgen Barfod, tlf. 87 22 54, eller til Lindegård Olsen, tlf. Bella 76 73, eller til Ove Ch. Lembcke, tlf. (064) 251 30. Betalingen sker først i toget.

En deltagerliste vil blive trykt og fordelt i toget, så at gamle kammerater kan søge kontakt med hinanden, trods det store deltagerantal.

8/3.

KRIGSFORBRYDER LIKVIDERET

MONTEVIDEO. En nazistisk krigsforbryder, Albert Cucurs, der stammer fra Letland, blev indhentet af skæbnen i Uruguay: I lørdags fandt politiet i Montevideo en kuffert med liget af Cucurs, gennemhullet af kugler. Han var for kort tid siden kommet til Uruguay fra Brasilien. Forinden havde en gruppe i Bonn, der kalder sig „Vi glemmer det aldrig“, givet meddelelse om, at man havde likvideret en krigsforbryder i Montevideo, ledsaget af nøjagtige anvisninger om, hvor man kunne finde liget.

Alfred Cucurs blev ved krigsforbryderdomstolen i Nürnberg anklaget for medskyld i drab på 32.000 jøder i Riga. Han flygtede imidlertid i 1946 til Brasilien, hvor han fik asyl som „politisk forfulgt“. Flere jødiske organisationer havde i årenes løb rettet henvendelse til den brasilianske regering om at få ham udleveret, men det kunne ifølge brasiliansk lov ikke lade sig gøre: Under opholdet i Brasilien havde fru Cucurs født en søn, og en brasiliansk lov fastsætter, at faderen til et i Brasilien født barn ikke kan udleveres.

12/3.

AUSCHWITZ-LÆGEN LØJ — TILSTAR NU PLUDELIG

FRANKFURT. Den tidligere SS-læge dr. Franz Lucas tilstod i dag sensationelt ved retten i Frankfurt, at han havde været med til at udvælge jøder til gaskamrene. Lucas, der er kvindelæge, har tidligere hævdet, at han ikke havde deltaget i disse udvælgelser.

Den nu 53-årige læge, der sammen med 19 andre tidligere koncentrationslejr-funktionærer er anklaget for meddelagtighed i mord på to millioner jøder, sagde i retten, at det „kun var sket tre-fire gange og altid under pres af den tidligere SS-kaptajn Kramer.“

Lucas talte tøvende, da han fortalte, at han først havde søgt at undgå at medvirke ved udvælgelserne ved at foregive, at han havde mavebesvær. Da de enorme jøde-transporter fra Ungarn i sommeren 1944 kom til Auschwitz-lejren, havde Kramer imidlertid truet ham og sagt, at han ville blive tiltalt „for gunstig behandling af fangerne“.

Udvælgelsen skete på en perron ved stationen i Auschwitz. Når mænd, kvinder og børn ankom med tog til lejren, blev de straks delt i to kolonner. Den ene omfattede børnene, de syge gamle og uarbejdsdygtige — som gik direkte til gaskamrene. Den anden med de arbejdsdygtige sendtes til arbejdslejren.

Lucas påstod i retten, at han forsøgte at redde så mange af de uarbejdsdygtige som muligt, men Kramer opdagede det og pegede dem ud.

„Lucas var for god“

Engländerinden Johanna Dyer, der er tidligere lejr-fange, vidnede i retten til fordel for Lucas og sagde, at han ved sin personlige indgriben havde reddet hendes liv. Hun forklarede også, at „Lucas var for god. Han hørte slet ikke til i lejren“.

Lucas selv oplyste, at når han hidtil ikke havde turdet tilstå, var det af frygt for at blive fængslet. Han har under hele retssagen været på fri fod mod kaution. Dommeren bestemte, at han fortsat skal være på fri fod.

13/3.

DE 14, SOM BEGIK „MEDLIDENHEDSDRAB“, BLEV ALLE FRIKENDT

— Men frifindelsen renser dem ikke for deres gerninger, udtaler retsformanden

BONN. Samtlige 14 sygeplejersker, der i anstalten Oberawalde under krigen har dræbt op til 200 sindssyge og uheldredeligt syge som led i Hitlers euthanasiprogram, er efter tre ugers retsmøder i München i dag blevet frikendt.

Retsformanden, landsrettsdirektør, dr. Thomas, sagde i domsbegrundelsen, at ingen kunne være tilfreds med denne dom, men at retten ingen anden mulighed havde haft.

Det var ikke blevet bevist, at sygeplejerskerne havde været klar over, at de begik mord. Ingen af dem var særlig intelligente, og de gik åbenbart ud fra, at deres handlinger, da de var godkendt af deres foresatte — de læger, som skulle være deres forbilleder — var i overensstemmelse med loven.

— Men den lov, de fulgte, var uretten lov, sagde dr. Thomas. Opflasket til lydlighed handlede de som automatisk reagerende robotter.

Der kunne ikke være tvivl om, at euthanasidraberne — alene i Oberawalde skete 10.000 — var mord, understregede retsformanden. Men de virkelig ansvarlige er enten døde eller tidligere dømt for deres gerninger. Intet tyder på, at sygeplejerskerne handlede efter eget initiativ, men frikendelsen renser dem ikke for deres gerninger. Ingen — heller ikke sygeplejerskerne — kan være tjent med denne dom, men retten måtte lade princippet „in dubio pro reo“ (i tvivlstilfælde for den anklagede) gælde, sluttede dr. Thomas.

16/3.

KZ-FANGERNES VEN DØD

Ladelund-præsten Johannes Meyer LADELUND. Pastor Johannes Meyer, der var sognepræst i Ladelund fra 1938 til 1958, er afgået ved døden. Pastor Meyer, der faldt for aldersgrænsen i 1958, er blevet kendt i vide kredse for hans opfrenede omsorg for de kz-fanger, der i slutningen af krigen var anbragt i Ladelund. Han sørgede efter krigen for, at der optoges kontakt med kz-fangernes pårørende i Nederlandene. Af de 299 døde kz-fanger, der begravedes på Ladelund kirkegård, var de fleste nederlændinge.

17/3.

VOLDSOMME DEMONSTRATIONER I RANDERS

Slagsmål mellem politi og demonstranter — Jeep måtte slæbes til kaserne — Betjent fik uniformen flænget

RANDERS. Det kom til voldsomme op-tøjer, da hovedtroppen af det tyske 2. ingeniør-kompagni i går ved 18-tiden kom til Randers. Slagsmål mellem politi og demonstranter afsluttede kompagniets march fra den danske grænse til Randers kaserne. Demonstranterne lagde sig ned foran de tyske lastbiler. De blev flyttet med magt, men kom tilbage og kastede sig på jorden foran bilerne. Politiet måtte i flere tilfælde stoppe bilerne, for at der ikke

skulle ske en ulykke, idet chaufførerne i tusmørket vanskeligt kunne se skikkelserne på jorden.

Herefter gik politiet håndfast til værks, og der opstod slagsmål mellem de godt 100 demonstranter og politiet. En af betjentene fik sin uniformsjakke flænget, da to demonstranter greb fat i hver sin side af jakken og hev til.

10 ARS KORTERE LEVETID

Det er følgen af at have været i koncentrationslejre

Tidligere danske fanger fra koncentrationslejren Sachsenhausen har været samlet i Odense og vedtog her en opfordring til regering og folketing om snarest at gennemføre en lovgivning, som giver tid-

ligere danske fanger, der i længere tid har været indespærret i tyske tugthuse og koncentrationslejre, ret til fra det fyldte 57. år at få en pension, der ligger på højde med den pension, der ydes i henhold til loven om besættelsestidens ofre.

Baggrunden for vor opfordring er — står der i opfordringen — at vi har talrige eksempler på, at vore medfangers arbejdsevne er stærkt nedsat efter det fyldte 50. år, og statistikker fra medicinske kongresser i udlandet og forskning herom herhjemme vedrørende tidligere koncentrationslejrfangers helbredstilstand viser, at vi må regne med en afkortelse af vor normale levealder med ca. 10 år forårsaget af opholdet i de tyske koncentrationslejre. Den franske regering har allerede gennemført en sådan lovgivning.

Gemte en splint fra katastrofen

På 20-års dagen for bombardementet af Shell-huset i København (den 21. marts) samledes en snes tidligere fanger foran det nye Shell-hus for at mindes de otte kammerater, der omkom ved bombardementet.

Efter en højtidelighed kørte en depu-

tation af de tidligere fanger til den franske skole på Frederiksberg Allé for at mindes de omkomne dér ved nedlægning af en krans foran mindesmærket.

Det store billede er fra højtideligheden ved den franske skole, hvor restauratør Lars Christiansen nedlagde kransen. Til

højre overrækker flyveleder Ove Hermandsen overassistent Alf Ebbe Olstrup et hængsel fra højderoret på den engelske maskine, der styrtede ned ved den franske skole efter at have ramt lysmasten på godsbanegården. Hængslet blev fundet foran en opgang i Ingerslevsgade.